

Objektivita jako přístup

Patočka v době svého pokusu o systematiku tzv. negativního platonismu (viz např. Péče o duši III, str. 604) zdůrazňuje „radikalnost distinkce mezi objektivitou a neobjektivitou“, ale ačkoli užívá substantiv, míní nikoli vlastnost skutečnosti, nýbrž přístup ke skutečnosti. Proto dodává mj., „že ryze objektivně není možno nikde dospět ke skutečnému celku“: dospět, to právě zdůrazňuje ten přístup. Ovšem na druhé straně mluví Patočka o „celku“ a o tom, jak lze nebo nelze k němu „dospět“. Z toho se dá odvodit, že žádný (skutečný, opravdový) celek není jen pro objektivní přístup nedosažitelný, ale že tomu tak je proto, že sám ten celek není pouhým objektem, že sice má v sobě nebo na sobě, při sobě něco objektivního (a to pak objektivním přístupem dosažitelné jest), ale touto objektivitou se nevyčerpává, nýbrž je něčím víc, něčím navíc – můžeme tedy – teď už asi nikoli s Patočkou – říci, že má non-objektivní, ne-předmětnou stránku. Teprve po tomto upřesnění je možno položit základní otázku: jakou důležitost má v tom či jiném ohledu (a to je třeba upřesnit, v kterém) právě ona „objektivita“ přístupu, nakolik právě ono soustředění na objektivní stránku skutečnosti potřebuje ono tradiční zpředměťování, které charakterizuje tradiční evropské myšlení? Není právě to zpředměťující myšlení (tj. zpředměťující, objektivující či „objektivní“ přístup) také na závadu při poznávání té „objektivní“ stránky, nejen tedy tím, že odřezává nebo aspoň nechává stranou to non-objektivní stránku? Není to výhradní soustředění na „objektivitu“ stejně na škodu, jako by bylo výhradní soustředění na „non-objektivitu“? – Mám dojem, že takto si Patočka otázku nikdy náležitě a domyšleně nekladl, a právě proto to cítím jako naprostou nutnost se tím směrem vydat, i když on, ja se zdá, ztratil důvěru, že by se tím něčeho mohlo dosáhnout. (Viz dopis Richterovi.) Zdá se mi, že Patočka nebyl s to se takovým samostatným systematickým pokusem po svém a nezávisle na tom všem, co věděl a znal, zabývat. A proto je nutno se toho chopit, i když třeba těch vědomostí a znalostí budeme mít mnohem méně, než měl on. Kdopak ví, není-li takové rozsáhlé vědění spíše na škodu systematické myšlenkové práci než ku pomoci.

(Písek, 070318-3.)